

## บทที่ ๑

### บทนำ

#### ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่มีความศรัทธาและนับถือพระพุทธศาสนาจนพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานและแก่นสารของขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทย ที่คนไทยยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางวิถีชีวิตที่กลมกลืน เมื่อคนไทยตั้งถิ่นฐานรวมกลุ่มเป็นชุมชน หมู่บ้านขึ้นที่ใด จะมีวัดปรากฏในชุมชนนั้น เพื่อแสวงหาเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจเป็นการขัดเกลาจิตใจให้มีความสงบ อาศัยพระสงฆ์ให้การแนะนำสั่งสอนโดยนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นที่พึ่งทางจิตใจ เพื่อค้นพบความจริงอันเป็นสัจธรรมในชีวิตของตนเองและยกระดับของจิตใจให้สูงขึ้น

สังคมไทยประกอบด้วยสถาบันหลักที่สำคัญ คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยโดยเฉพาะ สถาบันพระพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำรงชีวิต การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ดังนั้นพระสงฆ์จึงเป็นผู้นำทางจิตใจของชาวบ้านและสังคมเป็นที่เคารพนับถือบูชา “เมื่อชาวบ้านมีความทุกข์เดือดร้อนไม่สบายใจก็จะมาขอคำปรึกษาจากพระสงฆ์ เมื่อมีกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เช่น ขุดบ่อน้ำสร้างโรงเรียน ทำถนน สร้างสะพาน พระสงฆ์ก็จะมามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนทุกครั้ง”<sup>๑</sup>

ดังนั้น “พระสงฆ์จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นต่อชุมชนและสังคมนอกจากนั้นพระสงฆ์ยังเป็นผู้นำเอาหลักพุทธธรรมคำสั่งสอนมาอบรมประชาชนเพื่อไปสู่การประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข”<sup>๒</sup> และพื้นฐานของคนไทยส่วนใหญ่เกิดมาก็นับถือพระพุทธศาสนาโดยกำเนิด ให้ทาน แบ่งปัน รู้จักพระสงฆ์ในฐานะเป็นบุคคลที่ต้องเคารพเชื่อฟัง

ในชุมชนมีวัดเป็นศูนย์กลาง มีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านจิตใจและสติปัญญา ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประชาชน<sup>๓</sup> ในอดีตพระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการให้ความรู้ และแนวทางปฏิบัติอันเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในชุมชน ส่งเสริมให้

---

<sup>๑</sup> พระไพศาล วิสาโล, *อำนาจและยุทธวิธีไร้ความรุนแรง*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๗๒-๗๓.

<sup>๒</sup> พินิจ ลาภธนานนท์, *บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๒), หน้า ๑๔-๑๗.

<sup>๓</sup> พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑๔-๑๗ .

ประชาชนใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น และมีการพัฒนาตนเองและผู้อื่น ให้มีความเป็นสัสสัมปทา<sup>๔</sup> จึงทำให้มีความสุขทั้งกายและจิตใจ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม ชุมชนได้อย่างสงบ มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ มีความเอื้ออารีต่อกัน และกัน ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันเสมอ หากประชาชนสามารถนำหลักธรรมคำสอน ความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต เพียบพร้อมใน การคบคนดีเป็นมิตร ตลอดจนกระทั่งทำตนเป็นคนดี เพื่อเป็นมิตรแก่คนอื่น และมีความสุขชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม<sup>๕</sup> ก็จะสามารถนำพาชุมชนและสังคมไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนได้

ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของสังคมได้มีการขยายตัวมากขึ้น บทบาทของ พระสงฆ์ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง จากที่พระสงฆ์ จะเป็นผู้นำในด้านการให้ความรู้ การปฏิบัติ และการเป็นผู้ระดมทุนทรัพย์ที่ใช้ในกิจการต่างๆ เพื่อการ พัฒนาโดยตรงจากประชาชน เปลี่ยนเป็นมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางราชการและทางเอกชนเข้าร่วม ดำเนินการด้วย เช่น โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่จากพัฒนาชุมชนระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด หรือหน่วยงานราชการอื่นๆ ต่างเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในชุมชน จึงนับว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนได้มีหลายภาคส่วนให้ ความสนใจ และให้ความสำคัญก่อให้เกิดประโยชน์ แก่ประชาชนในพื้นที่ชนบทมากขึ้น

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนต่อ บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีโครงการต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือใน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิตเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ได้มีการพัฒนา คุณภาพชีวิตแก่ประชาชนมาหลายปี และได้จัดโครงการต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้ โครงการบวชนกขัมมะปฏิบัติธรรม เป็นตัวสื่อในการอบรม และพัฒนาประชาชน ผู้ศึกษาจึงมีความ ต้องการจะศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้เป็น แนวทางของพระสงฆ์ในการพัฒนาให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในวัดต่างๆ ต่อไป

## ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

<sup>๔</sup> ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๔/๑๒.

<sup>๕</sup> อัง.อรรถก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๒.

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

### ๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

#### ๑.๓.๑ ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยใช้โครงการบวชนกขัมมะปฏิบัติธรรมเป็นกรณีศึกษา

#### ๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ประชาชนที่เข้ามาปฏิบัติธรรมในโครงการบวชนกขัมมะปฏิบัติธรรม วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิตเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๐๐ คน

#### ๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ณ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

#### ๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้กำหนดระยะเวลาตั้งแต่ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นเวลา ๖ เดือน

### ๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

๑.๔.๓ ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

### ๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกัน

## ๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ **การพัฒนา** หมายถึง การที่พระสงฆ์ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา

๑.๖.๒ **คุณภาพชีวิต** หมายถึง การที่ประชาชน มีสภาพแวดล้อมบ้านเรือนที่สะอาด มีสุขอนามัยที่ดี การมีครอบครัวที่อบอุ่น การใช้แนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา การมีเงินออมเพื่ออนาคต การปลอดอบายมุขในชุมชนการมีชุมชนที่สงบสุข เอื้ออาทร ไม่มีการทะเลาะวิวาทบาดหมางกันภายในชุมชน

๑.๖.๓ **การพัฒนาคุณภาพชีวิต** หมายถึง การที่ประชาชนพัฒนา ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว และชุมชน ให้มีความสุขทั้งกายและใจ มีงานทำ มีรายได้พออยู่พอกินอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในชุมชนที่สะอาด ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๑.๖.๔ **ความพึงพอใจ** หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติทางด้านบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเชิงประมาณค่า เมื่อบุคคลต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง และสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของระดับความรู้สึกชอบมาก ชอบน้อย หรือพอใจมาก พอใจน้อย เป็นต้น แต่ทั้งนี้ระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับค่านิยมและประสบการณ์ที่ได้รับ

## ๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร